

Chalabi gegn Frakklandi

Dómur frá 18. september 2008

Mál nr. 35916/04

10. gr. Tjáningarfrelsi

Meiðyrði. Gildisdómar. Umræða um almannahagsmuni.

1. Málsvik

Kærandi, Nadji Chalabi, er franskur ríkisborgari fæddur árið 1958 og búsettur í Vaulx-en-Velin í Frakklandi.

Málið varðar ummæli sem höfð voru eftir honum í tímaritsviðtali við hann um Kabtane stjórnanda stórrar mosku í Lyon en þau leiddu til þess að hann var sakfelldur fyrir ærumeiðingar í meiðyrðamáli. Greinin sem um ræðir fjallaði um starfslok Kabtane við moskuna og birtist í tímariti í Lyon í nóvember árið 2001. Í viðtali sem þar birtist við kæranda sem setið hafði í stjórn moskunnar á meðan Kabtane var við störf. Í viðtalinu lýsti kærandi aðstæðum í tengslum við starfslok stjórnandans sem hafði verið leiðtogi moskunnar frá árinu 1994. Í viðtalinu gagnrýndi kærandi harðlega framferði og störf Kabtane, sér í lagi stjórnunarstíl hans og fjárhagslega stjórn moskunnar. Einnig kom fram hörð gagnrýni á trúarlega iðkun og þekkingu Kabtane.

Kabtane höfðaði meiðyrðamál á hendur kæranda, útgáfu blaðsins og framkvæmdastjóra hennar vegna ummællanna. Í maí árið 2003 komst dómstóll að þeirri niðurstöðu að hluti ummællanna teldust ærumeiðandi í garð stjórnandans. Um var að ræða ummæli kæranda sem lutu að því hvernig Kabtane hefði hlotið starf stjórnanda moskunnar. Kærandi svaraði á þann veg að það hefði verið heppilegt fyrir alla, sér í lagi stjórnálmenn, sem vissu að hæfni mannsins væri vafasöm. Vísaði hann til þess að Kabtane myndi ekki verða til vandræða þar sem hann hefði litla þekkingu á trúarbrögðum. Með því að fela honum stjórn moskunnar hefði ró færst yfir störf hennar og að mati kæranda hlyti það að skapa ró í samfélaginu. Dómstóll taldi þessi ummæli ærumeiðandi í garð Kabtane og dæmdi kæranda og framkvæmdastjóra útgáfunnar til greiðslu bóta að andvirði 1,500 evrum hvor. Að auki var þeim gert að greiða 1,000 evrur í málskostnað. Kærandi áfrýjaði en án árangurs.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi hélt því fram að brotið hefði verið í bága við rétt hans til tjáningarfrelsis sem verndað væri af 10. gr. mannréttindasáttmálans.

Niðurstaða

Mannréttindadómstóllinn benti á að helsta umfjöllunarefni greinarinnar sem um ræddi hefði verið rekstur og fjármögnun moskunnar sem hafði verið mjög umdeilt á þeim tíma sem hún birtist og starfslok stjórnandans voru rædd í því samhengi. Auk þess hafði verið fjallað um málið, bæði í öðrum svæðisfjölmíðlum og fjölmíðlum á landsvísu.

Að mati dómstólsins væru fjármögnun og stjórnun bænahúsa málefni sem varðaði almannahagsmuni þeirra trúarhópa sem um ræddi hverju sinni sem og samfélagsins í heild sinni. Stjórnandi opinberra bænahúsa væri því almannapersóna í ljósi stöðu sinnar og eðlis þeirra starfa sem hann gegndi. Sem stjórnandi moskunnar var Kabtane í forsvari fyrir múslimasamfélagið í Lyon og þar með hefði hann gengist undir að störf hans gætu leitt til umfjöllunar og gagnrýni í samfélaginu.

Með hliðsjón af því samhengi sem greinin var skrifuð í og að ummæli kæranda birtust sem hluti hennar, var það mat dómstólsins að um væri að ræða gildisdóma frekar en staðreyndir sem settar væru fram á ósvífinn hátt.

Dómstóllinn komst að annarri niðurstöðu en franskri dómstóllinn og taldi að gögn máls staðfestu að umfjöllunarefni greinarinnar átti að mörgu leyti við rök að styðjast. Að auki hefði opinber rannsókn farið fram á því hvort stjórnandinn hefði gerst sekur um fjárdrátt og fjársvik og var henni ekki lokið þegar greinin birtist. Þrátt fyrir regluna um einstaklingur skyldi talinn saklaus uns sekt hans

væri sönnuð með dómi, átti efni greinarinnar við nokkur rök að styðjast. Dómstóllinn taldi engin ummæli kæranda vera þess eðlis að takmarka ætti tjáningarfrelsi hans um efnið.

Það var því einróma niðurstaða dómstólsins að sakfelling kæranda fyrir ærumeiðandi ummæli væri takmörkun á tjáningarfrelsi hans sem gæti ekki talist nauðsyn í lýðræðislegu þjóðfélaginu. Af þeim sökum hefði verið brotið í bága við 10. gr. sáttmálans.

Kæranda voru í samræmi við 41. gr. sáttmálans dæmdar 1.500 evrur í miskabætur.